

De tombe van Jean, duc de Berry, in de Sainte Chapelle in Bourges.

In de kathedraal van Bourges zijn Jean, duc de Berry en zijn tweede vrouw Jeanne van Auvergne tastbaar levensgroot in biddende houding aanwezig. In de crypte van de kathedraal staat de tombe van de duc.

Toch werd hij in 1416 niet in de kathedraal begraven maar in zijn Sainte Chapelle te Bourges.

Zijn tombe werd daarbij centraal in het kerkschip geplaatst.

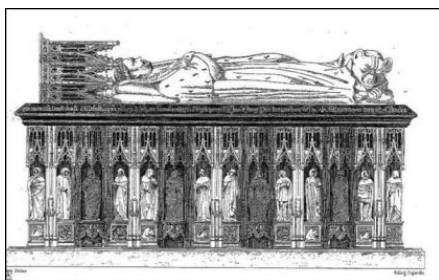
De duc liet de schitterende kapel, een zusje van de Sainte Chapelle in Parijs, bouwen. Zijn kapel werd in 1405 plechtig ingewijd door Pierre Aimery, aartsbisschop van Bourges. Pierre Aimery werd in 1409 opgevolgd door Guillaume de Boisratier. In een aantal artikelen wordt gezegd dat deze Guillaume als goede vriend en adviseur van Jean op het januariblad naast de hertog is gezeten.

Afbeeldingen van de decoraties in het interieur van de kapel zijn volgens Jacques Szpirglas en anderen te vinden in 'Les Belles Heures' van de Gebroeders van Lymborch. Een indruk van het totaal interieur is te vinden bij Jacques Fouquet ($\pm$ 1455) en in flarden bij diverse miniaturen van de gebroeders. (bv. folio 158r)

Het exterieur is vaker te zien. Onder andere op een miniatuur van Jean Colombe uit 1485.

Na een eerdere grote brand werd de kapel uiteindelijk in 1775 afgebroken en verhuisde de tombe van Jean de Berry naar de crypte van de kathedraal.

In de kathedraal is het oorspronkelijke ontwerp voor de tombe (zie illustratie) niet te vinden maar slechts een soberder uitvoering. Een aantal pleurants zijn wel bewaard gebleven en tien van de oorspronkelijke veertig staan in het museum van Bourges.

Twee pleurants die gemaakt werden voor de tombe van de duc door Jean de Cambrai, zijn in 2016 voor 4,4 miljoen uit particulier bezit aangekocht door het Louvre.

De Sainte Chapelle was in de tijd van de duc niet alleen vermaard om de ragfijne gotische pracht met geraffineerd glas in lood maar ook om de

fenomenale muziekuitvoeringen geleid door populaire musici. Beroemde componisten en organisten brachten er hun werk ten gehore. Het was een cultureel centrum waar de duc bovendien diverse van zijn vele kostbaarheden bewaarde.

In folio 158r komen diverse lijntjes bij elkaar. Millard Meiss vermoedt dat de tekening van de kapel nog door de gebroeders is gemaakt maar de personages door leerlingen van Jean Colombe. Het is een levendig tafereel in de kapel tijdens de dagmis van Kerstmis.

Priesters, dienaren, koorzangers en gelovigen vullen samen de miniatuur. Twee adellijke dames met hun gebedenboek gezeten bij het altaar.

Dat het een kersttafereel is weten we door de tekst: Puer natus est. 'Een kind is ons geboren', het intrede gezang van de vroege mis op kerstdag. Bovendien zijn de randen ingevuld met herders en is het initiaal een kerstafbeelding. Deze dienst werd in de volksmond 'de herdertjesmis' genoemd, evenals in mijn eigen jeugd als misdienaar en koorknaap. Wat die met een blauw koninklijk kled bedekte tombe in het midden doet is mij nog niet duidelijk.

Alleen al aan het door een engel gedragen wapen van Savoye kunnen we zien dat Jean Colombe aan deze miniatuur heeft gewerkt. Hij kreeg de opdracht van Karel I van Savoye om de Tres Riches Heures te voltooien tussen 1485 en 1490. Karel heeft het schitterende boek van onze gebroeders dat in bezit was bij de koninklijke familie op een of andere manier in handen gekregen. De relatie met zijn tante Charlotte van Savoye, koningin van Frankrijk, kan daar een rol bij hebben gespeeld.

Er speelt nog een probleem. Volgens Luciano Bellosi zijn de dames in het midden noch door de gebroeders noch door Colombe geschilderd. De dames dragen namelijk kleding die in de mode was tot het midden van de vijftiende eeuw.

De dubbelzijdige hartvormige hennin verdween na 1450 en werd een afgeknotte enkele hennin met daaraan een transparante sluier. We mogen er immers van uit gaan dat adellijke dames gevoelig waren voor modetrends.

De vraag of Colombe misschien historiserend heeft geschilderd komt op.

Ook de vraag over de blauw beklede kist blijft. Wellicht is het object een wel of niet postume verwijzing naar de nog te overlijden of reeds overleden Jean de Berry. De miniaturen blijven vol vragen.

September 2019
Hubert Hendriks,
www.TrotsVanNijmegen.nl